

Integrační & diferenciační procesy

- **Integrace** – spojování, slučování původně samostatných, izolovaných jednotek do jednotného systému (celku)
- V politické geografii se jedná o spojování nezávislých státních celků (včetně vzdání se určité části moci, samostatnosti).
- Opakem integrace je **desintegrace** (diferenciace, separace..)
- V současném postmoderním světě probíhají oba procesy souběžně a především velice intenzivně
- Např. ekonomická globalizace vs. zvětšování rozdílů mezi severem a jihem

Dynamický jev (proces) → sjednocování Evropy

Statický jev (stav) → Evropská Unie

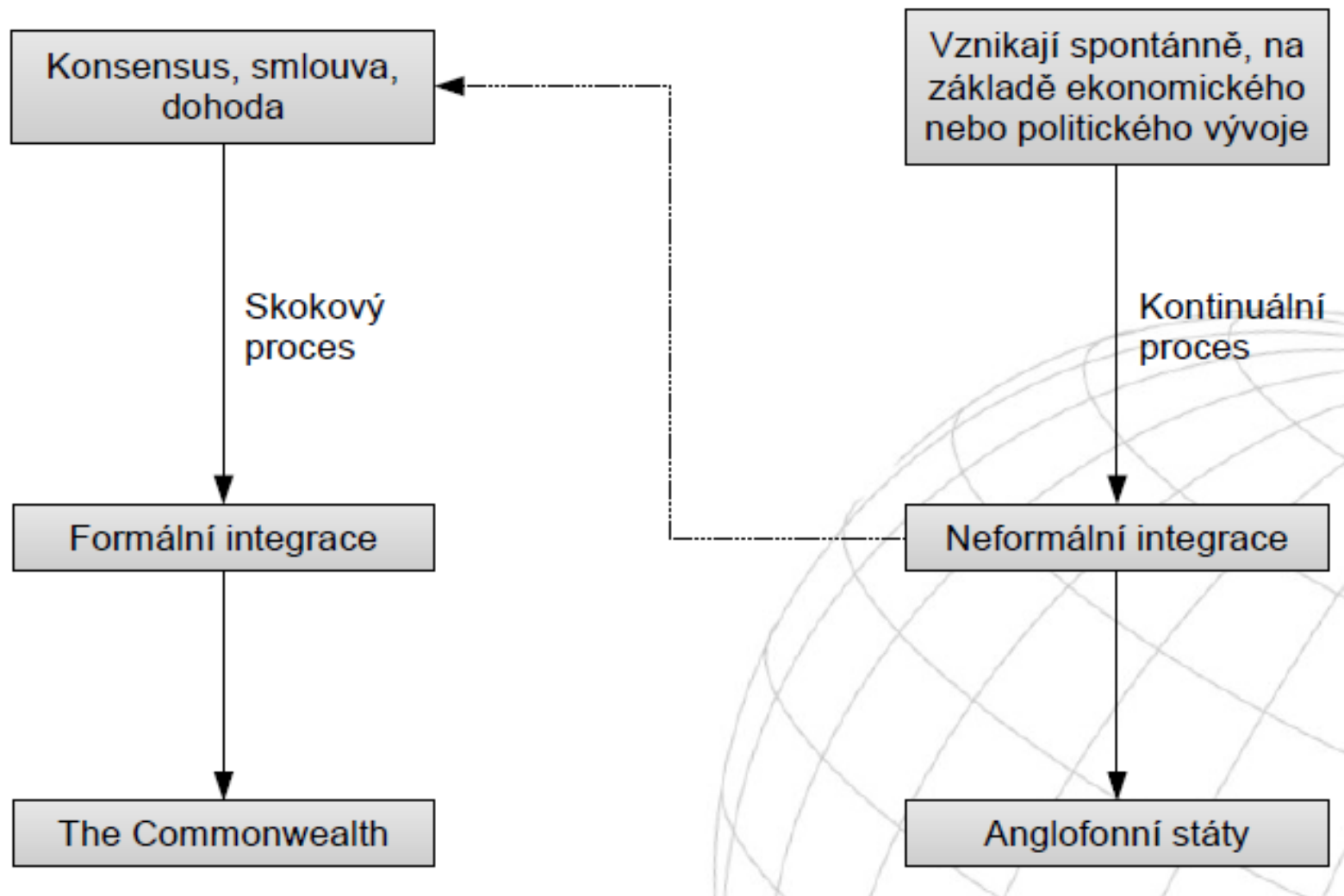
Obojí probíhalo, probíhá a bude probíhat po celou historii civilizace

V současnosti nové:

- kvalitativní rysy – rychlost (v souvislosti s globalizací)
- kvantitativní rysy – množství (v souvislosti s rychlostí a globalizací)

Formální a neformální integrace

Typy integrace

Negativní integrace má základ v odstraňování překážek, které brání rozvoji propojení ekonomik.

Pozitivní integrace představuje konstituování nástrojů a institucí, které mají umožnit fungování vytvořeného trhu.

Funkcionální pojetí mezinárodní ekonomické integrace předpokládá schopnost tržního mechanismu regulovat prostřednictvím objektivně působících ekonomických zákonů ekonomický vývoj vzájemně se hospodářsky propojujících zemí. Prakticky vylučuje vědomé zásahy státních či nadstátních institucí do ekonomického procesu, jsou nežádoucí.

Institucionální (dirigistické) pojetí mezinárodní ekonomické integrace vychází z předpokladu, že regulativní úloha státu či nadstátních orgánů se stává předpokladem a podmínkou ekonomického růstu jednotlivých zemí. resp. integrujícího se společenství.

Integrace horizontální - kdy integrační procesy zahrnují zároveň všechna odvětví ekonomik integrujících se zemí.

Integrace vertikální (sektorovou) - kdy integrační procesy propojují ekonomiky zprvu pouze ve vybraných odvětvích, i když i zde je cílem integrovat postupně odvětví všechna.

Lokální, realizující integrační procesy mezi několika málo zeměmi,

Kontinentální, zahrnující podstatnou část jednoho kontinentu,

Globální, propojující rozhodující část ekonomik světa.

Druhy integrace

- Politické (Rada Evropy)
- Právní (Mezinárodní soudní dvůr)
- Vojensko-bezpečnostní (NATO)
- Ekonomické (OPEC)
- Sociální (ILO – Mezinárodní organizace práce)
- Ekologické (REC – The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe)
- Vědecko-technické (EUROATOM)
- Kulturní (UNESCO)
- Komplexní (Evropská Unie)

Typologie ekonomických integrací

- Pásmo volného obchodu
- Celní unie
- Společný trh
- Monetární (měnová) unie
- Hospodářská unie
- Politická unie (nejvyšší stadium)

Typologie ekonomických integrací

Pásmo volného obchodu

- Free trade zone
- Ruší se celní a jiné bariéry ve vzájemném obchodu (neplatí pro třetí státy, se kterými každý členský stát spolupracuje individuálně)
- Z celních unií bývají často vyňaty zemědělské komodity (kvůli ochraně vnitřního trhu)
- CEFTA, NAFTA, EFTA, ASEAN

Celní unie

- Customs union
- Odstraňuje obchodní bariéry mezi členskými státy
- Zavádí společný postup (cla, kvóty) vůči třetím zemím
- Vzniká potřeba společné ekonomické politiky
- Benelux (od roku 1948 – předobraz EU)
- Celní unie mezi Slovenskem a Českou republikou (1993-2004)
- EU - Turecko

Typologie ekonomických integrací

Společný trh

- Common market
- Volný pohyb zboží, služeb, ale také tzv. výrobních faktorů – pracovních sil a kapitálu
- Všichni obyvatelé účastnických zemí se mohou ve státech dohody volně pohybovat (včetně možnosti práce nebo usazení)
- Evropská Unie (od roku 1993)

Monetární (měnová) unie

Podmínky pro členské státy:

- Záruka úplné a nevratné konvertibility měn
- Plná liberalizace finančních toků
- Úplná integrace bankovních a finančních trhů
- Neodvolatelný fixing směnných kurzů bez fluktuačního pásma
- Jednotná monetární politika řízená centrální bankou

V konečné fázi dochází ke sjednocování národních měn

Maastrichtská smlouva nastiňuje monetární unii – eurozóna – 19 členských států EU

Typologie ekonomických integrací

Hospodářská unie

- Veškeré ekonomické aktivity jsou propojené, vzájemně integrované a koordinované
- Kromě monetární politiky je jednotná politika fiskální, důchodová, daňová.

Politická unie

- Společná politika se přesouvá z pouze ekonomické oblasti do sféry zahraniční, bezpečnostní, obranné a vnitřní politika
- Existují dvě základní varianty

– Federace

Konfederace

Federace

- Společná vláda a parlament
- Společná ústava
- Silné ústřední orgány
- USA, SRN, Rakousko

Konfederace

- Volnější vztahy mezi společnými orgány a členskými státy
- Neexistuje společná ústava, ale mezinárodní smlouva
- Původně Senegambie (1982-89), Spojené arabské emiráty, USA (1777-89, 1861-65), Švýcarsko (do 1848)
- De facto Bosna a Hercegovina
- Znaky konfederace má EU

Významné integrace v historii

- Římská říše
- Rakousko-Uhersko
- Sjednocení Itálie a Německa
- USA, Sovětský Svaz
- Evropská Unie

- Příklady desintegrace – rozpad Římské říše, Rakouska-Uherska, SSSR, rozpady koloniálních impérií...

